

**«Түркістан облысы, Түркістан қаласының Бас жоспары. Түзету» жобасына
стратегиялық экологиялық бағалау туралы есебі бойынша
ашық жиналыстар нысанында өткізілетін қоғамдық тыңдаулар хаттамасы**

1. Аумағында қызмет жүзеге асырылатын немесе аумағына ықпал етілетін әкімшілік-аумақтық бірліктің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының жергілікті атқарушы органының атауы:

"Түркістан қаласы әкімінің аппараты" ММ

2. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбы:

«Түркістан облысы, Түркістан қаласының Бас жоспары. Түзету» жобасына
стратегиялық экологиялық бағалау туралы есебі

(қаралатын жобалау құжаттардың толық, нақты атауы)

3. Қоғамдық тыңдауларға шығарылатын құжаттар жіберілген қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның және облыстың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың жергілікті атқарушы органының (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың) немесе тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктің (ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) әкімі аппаратының атауы.

Қазақстан Республикасы ЭГЖТРМ «Қоршаған ортаны қорғаудың ақпараттық-талдау орталығы» ШЖҚ РМК

4. Көзделіп отырған қызметтің орналасатын жері:

Түркістан облысы, Түркістан қаласы (ендігі – 43°30'25.24", бойлығы – 68°30'27.64").

(көзделіп отырған қызмет учаскесі аумағының толық, нақты мекенжайы, географиялық координаттары)

5. Көзделіп отырған қызметтің ықтимал әсеріне қатысы бар барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы:

Түркістан облысы, Түркістан қаласы

(белгіленген көзделіп отырған қызметті жүзеге асыру нәтижесінде аумағына әсер етуі мүмкін және аумағында қоғамдық тыңдаулар өткізілетін әкімшілік-аумақтық бірліктердің тізбесі)

6. Бастамашының деректемелері және байланыс деректері:

Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ

Заңды мекенжайы – 512600000, Түркістан облысы, Түркістан қаласы;

Нақты мекенжайы – Түркістан облысы, Түркістан қаласы;

БСН 060240013099;

Тел: 8-778-249-2990.

Электронды пошта: saulet_tur_city@mail.ru

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық пошталары, сайттары)

7. Ықтимал әсерлер туралы есептерді әзірлеушілердің немесе стратегиялық экологиялық бағалау жөніндегі есептерді дайындау бойынша сырттан тартылған сарапшылардың немесе мемлекеттік экологиялық сараптама объектілерінің құжаттамасын әзірлеушілердің деректемелері мен байланыс деректері.

«МПК-Проект» ЖШС

Заңды мекенжайы – Түркістан облысы, Шардара ауданы, Шардара қаласы Алма Оразбаева көшесі, 7 үй;

Нақты мекенжайы – Түркістан облысы, Шардара ауданы, Қауысбеков Тұрысбеков а.о., Шардара а., Қара Шаңырақ көшесі, 21-үй

БСН 050140010009;

Тел. +7 (7252) 92-11-84;

Электронды пошта: toompkprojekt@mail.ru.

«КазЭкоаналитика» ЖШС

Заңды мекенжайы – Алматы қ-сы, Медеу ауданы, Есенов, 13,36 үй;

Нақты мекенжайы – Алматы қ-сы, Сейфуллин к-сі, 597а, 308 офис

БСН 130140014396;

Тел. +7 747 221 05 01;

Электронды пошта: kazeco2302@gmail.com.

(оның ішінде нақты атауы, заңды және нақты мекенжайы, БСН, телефондары, факстары, электрондық пошталары, сайттары)

8. Қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күн, уақыт, орын (қоғамдық тыңдаулардың ашық жиналысы өткізілетін күн (күндер) және уақыт):

Қатысушыларды тіркеу уақыты мен күні: 26-шы желтоқсан 2025 жыл, сағат 09:45.

Қоғамдық тыңдаулар өтетін күні, уақыты, орны: 2025 жылы 26 желтоқсан күні сағат 10:00-де Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Әмір темір көшесі, 28 мекенжайы бойынша Түркістан қаласы қалалық әкімшілігінің ғимаратында, конференц залы.

Қоғамдық тыңдаулардың аяқталу күні мен уақыты 26-шы желтоқсан 2025 жыл, сағат 10:40.

(қатысушыларды тіркеу басталатын күн, уақыт, қоғамдық тыңдаулардың басталу және аяқталу уақыты, тыңдаулар өткізілетін орынның толық және нақты мекенжайы. Қоғамдық тыңдаулар ұзартылатын жағдайда барлық күндер көрсетіледі)

9. Бастамашы жіберген сұрату хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісу туралы әкімшілік-аумақтық бірліктердің жергілікті атқарушы органдары ұсынған жауап хаттың көшірмесі осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі. **1-ші қосымша**

10. Қоғамдық тыңдауларға қатысушыларды тіркеу парағы осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі. **2-ші қосымша**

11. Қоғамдық тыңдаулар өткізу туралы ақпарат қазақ және орыс тілдерінде келесі жолдармен таратылды:

1) Ақпараттық жүйеде - Бірыңғай экологиялық портал: <https://ndbecology.gov.kz/>;

2) жергілікті атқарушы органның (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) ресми интернет-ресурсында немесе әзірлеуші мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында:

"Түркістан қаласы әкімінің аппараты" ММ

<https://www.gov.kz/memleket/entities/ontustik?lang=ru>

Жарияланған күні 21.11.2025 ж.

(ресми интернет-ресурстардың атауы, сілтемелер және жарияланған күні)

3) қоғамдық тыңдаулар басталған күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірмей, бұқаралық ақпарат құралдарында, оның ішінде кемінде бір газетте және қатысы бар аумақтың шегінде толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік-аумақтық

бірліктердің (облыстың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында таратылатын кемінде бір теле-немесе радиоарна арқылы бұқаралық ақпарат құралдарында: **3-ші қосымша**

«Түркістан» газеті, №47(9803) 21.11.2025ж.

(газеттегі хабарландырудың атауын, нөмірін және жарияланған күнін көрсету, сондай-ақ газеттің сканерленген титулдық беті мен қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландыру берілген бетті қамтитын, сканерленген хабарландыруды қоса ұсыну)

«Turan-Turkestan» телеарнасы, 21.11.25ж.

(теле- немесе радиоарнаның атауын, хабарландыру жарияланған күнді көрсету, теле немесе радиоарнада жарияланған қоғамдық тыңдаулар өткізілетіндігі туралы хабарландырудың видео және аудиожазбасы бар электрондық жеткізгіш қоғамдық тыңдаулардың хаттамасына қоса тіркелуі (жариялануы) тиіс)

4) тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың, астананың, аудандардың, облыстық және аудандық маңызы бар қалалардың, ауылдардың, кенттердің, ауылдық округтердің) аумағында мүдделі жұртшылық үшін қолжетімді орындарда, _____ мекенжайы бойынша _____ дана хабарландыру. **4-ші қосымша**

Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Байбұрт, 4 мекенжайы бойынша Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ ғимараты

Осы қоғамдық тыңдау хаттамасына фотоматериалдар қоса беріледі.

12. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың шешімдері:

Көшенов Мұхит Қадірұлы

Төраға болып табылады.

Жиналыс хатшысы

Рахимғалиева Меруерт Бейсембековна

таңдалады.

Қатысушылардың дауыс беру нәтижесі бойынша «қарсы емес» 20, «қарсы» жоқ, «қалыс қалды» жоқ.

(хатшыны таңдау туралы. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың санын көрсету: "қарсы емес", "қарсы", "қалыс қалды")

Регламентті бекіту бойынша дауыс беру нәтижесі «қарсы емес» 20, «қарсы» жоқ, «қалыс қалды» жоқ.

(регламентті бекіту туралы. Қоғамдық қатысушылардың санын көрсету: "қарсы емес", "қарсы", "қалыс қалды")

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы мәліметтер:

Абдраманов Шері Айдарбекович, «КазЭкоаналитика» ЖШС директоры

(баяндамашының тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)

Түркістан облысы, Түркістан қаласының
Бас Жалғамы Музейі жобасына стратегия-
лық жалаушылық бағылау туралы есеп,
31 бет

(баяндаманың тақырыбы, беттердің, слайдтардың, файлдардың, плакаттардың, сызбалардың саны)

Қоғамдық тыңдауларға шығарылып отырған құжаттар бойынша баяндамалардың мәтіні осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі. 5-ші қосымша.

14. Мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтың осы Қағидаларының 18-тармағына сәйкес жазбаша нысанда ұсынылған немесе қоғамдық тыңдауларды өткізу барысында айтылған барлық ескертулер мен ұсыныстарын, әрбір ескерту және ұсыныс бойынша бастамашының жауаптары мен түсініктемелерін қамтитын жиынтық кесте. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына мүлде қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге "қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ" деген белгімен енгізіледі.

15. Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың жоба және қаралатындардың сапасы туралы пікірі (негіздемесімен), құжаттардың тыңдалған баяндамалардың толықтығы және оларды түсінудің қолжетімділігі тұрғысынан, оларды жақсарту бойынша ұсынымдар:

Ұсынымдар түспен жоқ

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдігінің атауы ұйымдар, пікірлер мен ұсыныстар)

16. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасына шағымдану Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік-процестік кодексіне сәйкес сот және сотқа дейінгі тәртіппен мүмкін болады.

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:

Қашаев Мұхит Бадрұлы
Сәмет және Қала Әуелес Әзімі

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып табылатын ұйымның атауы, қолы, күні) 26.12.2025ж Қаш

18. Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы:

Рахымғалиева Меруерт Бейсейітовна
М.О. Ақжоланалықова Әс Маман

(тегі, аты және әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып табылатын ұйымның атауы, қолы, күні) 26.12.2025ж Рах

Қоғамдық тыңдаулар өткізілгенге дейін және өткізу кезінде келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

р/с №	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса) және/немесе лауазымы, өкілі болып отырған ұйымның атауы)	Ескерту (алынып тасталған/алынбаған ескерту немесе ұсыныс, "қоғамдық тыңдау тақырыбына қатысы жоқ")
1	<p>Бименов А.О., тұрғын - Сәлеметсіздер ме! Қазіргі су мәселесі бойынша. Қазір суды Кентаудан алып жатыр ғой. Келешегі қалай болады осы судың? Сосын осы көгалдандыруға қазір көбінесе әр жерден ұңғыма қазып, сол арқылы суарып жатыр. Ұңғымалардың бәрі тоқтап қалып жатыр. Әрі қарай оны көгалдандыру қалай болады?</p>	<p>Абдраманов Ш.А.-«ҚазЭконалитика» ЖШС директоры – Иә, бұл мәселе үш айдан астам уақыт бойы талқыланып келеді. Жан-жақты зерттеу жұмыстары алғаш рет Гидрогеология және геоэкология институтының ғылыми сарапшылары У.М. Ахмедсафин гидрогеологиялық зерттеулер жүргізді. Олар жерасты суларының болашақтағы дамуы, яғни ертеңгі күні бұл ресурс қалай пайдаланылатыны жөнінде кешенді талдау жүргізді. Біздің негізгі талқылап отырған тақырыбымыз – жалпы стратегия, яғни су ресурстарының болашақтағы бағыты мен орны. Ал нақты деңгейдегі зерттеулер бөлек, шағын жобалар аясында жүзеге асырылады.</p> <p>Мысал ретінде айтсақ, қазіргі таңда бізде 2–3 ірі жерасты су қорының кен орны бар. Атап айтқанда, Иқан–Қытай және Мырғалымсай жерасты су қорының кен орындары. Бүгінгі күні мамандардың қорытындысына сәйкес, осы екі аумақтың жерасты су қоры жеткілікті деп бағаланып отыр. Менің ойымша, болашақта «әр судың да өз сұрауы бар, өз орнын табады» деген қағида жүзеге асады. Бұрын ауыз суды тазарту деңгейі жоғары болмағаны белгілі, ал қазір заманауи технологиялардың арқасында суды тиімді әрі сапалы тазалауға мүмкіндік бар. Егер біз ауыз суды тек ішуге пайдаланып, ал көгалдандыру мен тұрмыстық қажеттіліктерге техникалық немесе көгалдандыру</p>	<p>Жауап қанағаттанарлық</p>

		<p>суын қолданатын болсақ, онда тек 400 мың тұрғынды ғана емес, болашақта түркі әлемінің рухани әрі мәдени астанасы саналатын Түркістан қаласын бұдан да көп халықты сумен қамтамасыз етуге толық мүмкіндік бар деп есептеймін.</p> <p>Бұл бағытта ғылыми-зерттеу жұмыстары жалғасып жатыр. Қаласаңыз, аталған мәселеге қатысты толық әрі нақты жауапты экопортал арқылы жазбаша түрде ұсынып бере аламыз.</p>	
2	<p>Бименов А.О., тұрғын - Одан кейін Кентаудың суы осы Мырғалымсайдан шығады ғой. Ар жағында уран қазылып жатыр. Ол уранды алу үшін қазір, әртүрлі химикаттар құйылып жатыр. Солар бұл жаққа әсер етеді ме, етпейді ме? Оның зияны бар ма, жоқ па?</p>	<p>Абдраманов Ш.А. – «КазЭконалитика» ЖШС директоры – Енді гидрогеология мәселесіне тоқталсам. Негізі мен экология саласының маманымын, дегенмен кей тұста архитектура саласына да араласып кеткенім үшін кешірім сұраймын. Қысқаша тұжырым жасайтын болсам, гидрогеология саласында суды алу барысында оның сапасы үнемі бақылауда болады. Қай жерде ұңғыма қазылса да, судың сапасы, минералдану деңгейі, емдік қасиеттері, ішуге жарамдылығы немесе жарамсыздығы толық тексеріледі. Сонымен қатар, кез келген жер қойнауын пайдалану кезінде тек бір ұңғыманың өзі емес, оның айналасындағы барлық жерасты сулары кешенді түрде зерттелуі тиіс. Тіпті аз көлемдегі су қабаттары болған жағдайда да, сол аумақта міндетті түрде экологиялық мониторинг жүргізіледі. Заң талаптарына сәйкес, ұңғыма маңындағы 1 шақырымға дейінгі аумақтағы жерасты сулары толық зерттелуі қажет. Бұл – заңмен бекітілген норма. Ал ішуге пайдаланылатын суларға қатысты мәселелерді осы саланың кәсіби мамандары – гидрогеологтар жан-жақты түсіндіріп бере алады деп ойлаймын.</p> <p>Көшенов М.Қ. – Сәулет және қала құрылысы бөлімінің басшысы – Бұл сұраққа жақсы жауап берілді деп ойлаймын.</p>	Жауап қанағаттанарлық

		<p>Жалпы алғанда, су көздері бойынша барлық тиісті лабораториялық қорытындылар алынып, су үнемі дезинфекциядан өткізіліп отырады. Халықты сапалы сумен қамтамасыз ету – өте өзекті мәселе және ол Ұлттық қауіпсіздік комитетінің де тұрақты бақылауында. Егер қандай да бір су көзі халықтың денсаулығына зиян келтіруі мүмкін деген күдік туса, ол жерден су алу дереу және толық тоқтатылады. Сондықтан алаңдауға негіз жоқ деп есептеймін.</p>	
3	<p>Бименов А.О., тұрғын - Канализация мәселесі бойынша сұрақ. Жаңа жерасты суларына әсер ету бойынша, жер үйлер секторында тұратын тұрғындар қай кезде, қашан және қанша пайызға орталықтандырылған кәріз жүйесіне қосылады және қашан іске қосылады?</p>	<p>Көшенов М.Қ. – Сәулет және қала құрылысы бөлімінің басшысы – Канализация қазір қала бойынша кәріз жүйесімен қамтамасыз ету бойынша медігерлер анықталып, құрылыс жұмыстары жүргізіліп жатыр. Оны өздеріңіз көріп жатқан шығарсыздар, жол бойын қазып тастаған, құрылыс жұмыстары басталып кетті. Қазір енді жұмыс жоспары дайын, медігер анықталып, кішкене қаржыландыру жұмыстары баяу жүріп жатыр. Соған байланысты, алдағы 3 жылда толық қаланы орталықтандырылған кәріз жүйесіне қосу қала әкімдігінің қазіргі ұстанымы. 3 жылда, яғни қаланың 95% кәріз жүйесімен қамтамасыз етіледі деген жоспар бар.</p>	<p>Жауап қанағаттанарлық</p>

1-ші қосымша

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 25361251001, Дата: 12/11/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Проведение стратегической экологической оценки (в том числе сопровождаемой оценкой трансграничных воздействий)

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: Туркестанская область, Туркестан Г.А., г.Туркестан

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания:

Предмет общественных слушаний: Генеральный план города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка и стратегическая экологическая оценка

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности)

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: Туркестанская область, Туркестан Г.А., г.Туркестан, ул. Әмір Темір, 28, 26/12/2025 10:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (5 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:

Газета "Туркестан"; Телеканал "□□□□□□ □□□□□□□□"

(наименование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

ул. Байбұрт, 4

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений))

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 25361251001, Дата: 18/11/2025

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №25361251001, от 12/11/2025 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:

«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету Генеральный план города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка и стратегическая экологическая оценка, в предлагаемую Вами 26/12/2025 10:00, Туркестанская область, Туркестан Г.А., г.Туркестан, ул. Әмір Темір, 28(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(в случаях несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальной единицы, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний", или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».

«Перечень заинтересованных государственных органов: 1, 2.»

Туркестан қаласы әкімдігінің "Саулет және қала құрылысы бөлімі" мемлекеттік мекемесі (БИН: 060240013099), 87472210501, saulet_tur_city@mail.ru

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Қоғамдық тыңдауларға қатысушылардың тіркеу парағы

Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ «Түркістан облысы, Түркістан қаласының Бас жоспары. Түзету» жобасына стратегиялық экологиялық бағалау туралы есеп

Өткізетін күні мен уақыты: 26.12.2025 ж. Уақыты: 10:00.

Өтетін жері: Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Әмір темір көшесі, 28 мекенжайы бойынша Түркістан қаласы қалалық әкімшілігінің ғимаратында, конференцзал

№ р/с	Қатысушының аты-жөні	Қатысушы санаты (мүдделі жұртшылықтың, жұртшылықтың, мемлекеттік органның өкілі, Бастамашы)	Байланыс телефон нөмірі	Қатысу форматы (жеке немесе конференц-байланыс арқылы)	Қолы (ашық жиналысқа қатысқан жағдайда)
1	Рабаев Әбісәйт Байсейітович	қала жиілік орманбасары		жеке	✓
2	Қошқаров Мұрат	Сәулет және қала құрылысы бөлімі		жеке	✓
3	Саудақбаев З.	Түрғын		жеке	✓
4	Қайтпбергалиева М.А.	түрғын		жеке	✓
5	Ақарбаева Б.С.	Ясса секторы		жеке	✓
6	Аманжолбаева Ә.А.	түрғын		жеке	✓
7	Бралиев Б.Е.	түрғын		жеке	✓
8	Қайтпбергалиев Ә.Ә.	Әулет бөлімі		жеке	✓
9	Қымысқұлова К.Н.	түрғын		жеке	✓
10	Сыртқышев А.А.	түрғын		жеке	✓
11	Саманжолбаева Р.А.	Әулет секторы		жеке	✓
12	Торғаулы А.А.	Әулет секторы		жеке	✓
13	Құрманбаева Т.К.	Әулет секторы		жеке	✓
14	Сейтқалиева М.С.	ҚПА ТҰРҒЫН		жеке	✓
15	Әбділхамитова Ә.А.	қызметкер		жеке	✓
16	Әбділхамитова Ә.А.	қызметкер		жеке	✓
17	Баймұхаметов А.	түрғын		жеке	✓
18	Оқмасбаева А.	қызметкер		жеке	✓
19	Аққулыбаева Шерке	Жағалау және қорғаныс бас маманы		жеке конференц-байланыс арқылы	✓
20	Жанымбеков Ерман	МПК-проект		жеке конференц-байланыс арқылы	✓
	Медетхановты	және қызметкері			

Түркістан қаласы әкімдігінің «Ішкі саясат бөлімі» ММ-ң «Жастар ресурстық орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекеме басшысының бос лауазымына орналасуға конкурс

Түркістан қаласы әкімдігінің «Ішкі саясат бөлімі» ММ-ң «Жастар ресурстық орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекеме басшысының бос лауазымына (азаматтық қызметші) орналасуға конкурс орналады.

Мемлекеттік тірлеу нөмірі: Ақимата (қуаны) №473-1959-ММ 24.05.2022ж. БСН: 030340003743, Қазақстан Республикасы, 161200, Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Әмір-Темір көшесі №23, ақимата телефоны: 8-(725-33)-5-79-23

Түркістан қаласы әкімдігінің «Ішкі саясат бөлімі» ММ-ң «Жастар ресурстық орталығы» коммуналдық мемлекеттік мекеме басшысы (бұдан әрі - басшы), А-бөне бойынша, А1-3 (I бірінші), лауазымдық міндеттері қызметінің бағытына 299442 төмендеуі тиімді.

Басы өз жеріндегі нормативтік құжаттарды осы лауазымдық міндеттерін және ішкі саясат бөлімі ережелерін басшылыққа алады. Еңбек түрлінің Түркістан қаласы әкімдігінің «Ішкі саясат бөлімі» мемлекеттік мекемесінің басшысына бағынады.

Лауазымдық міндеттері: Заңнамалық сәйкес ұйым қызметінің қарқынды - шаруашылық икемдерін іші орындауына, табылған нәтижелерін ішкі мерзімдері орындауына, оның төлеу ерекшелігі ұйым мүшесінің сақталуына және толық сабақталуына қамтамасыз етеді, ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасайды. Ұйым қызметінің саясаты, стратегиясы және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді, стратегиясы және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді. Мемлекеттік және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді.

Мемлекеттік және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді. Мемлекеттік және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді. Мемлекеттік және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді.

Мемлекеттік және оның іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе жаңа құрылымдармен, ведомстволармен, олардың жасақтарымен, бұйрықтарды шығарады, істеріне қолдау көрсетеді, ұйымның итаны өкілдік етеді.

Г У «Отдел архитектуры и градостроительства» акимата города Туркестан сообщает о проведении общественного слушания по проекту «Генеральный план города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка» и Отчёту по стратегической экологической оценке к «Генеральному плану города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка».

Общественные слушания пройдут 26 декабря 2025 года в 10:00 часов в форме открытого собрания по адресу: Туркестанская область, г.Туркестан, ул. Әмір Темір, 28 в здании Городской администрации г.Туркестан, конференц-зал.

жүргізу және басқарудың заманауи әдістері, стратегиялық жоспарлар, нарық - сарқылған өнім (өнімнің секторы және оның өзіне байланысты) инновациялар, басқарушы, өнім жеткізушілер мен тұтынушылар, ұйымның өзіне қарасты жалғарып ақыда да және жаңа өткізу нарығына ашыу бағдарламасын әзірлеуге мүмкіндік беретін экономикалық индикаторлар жерісі, практикалық мәрттегі, жұрна техникасы, сипаты басқару, өндірістің тиісті сақталуына ғылым-техникалық жеті-істері және оның шешетін және оның тажірибе, ұқсас оның ұйымдар қызметінің тажірибе, шаруашылық және арқылық шарттар жасу және оларды орындау тәжірибе, ұйымның экономикасы мен қаржысы басқару, өндірісті және өндірісті ұйымдыстыру, саалыма келісімдері, арқылық шарттарды ішкіреуді және жоспарды және әлеуметтік - сәйкес қатынастарын реттеу тәжірибе, өңкес заманауи, өрт қауіпсіздігінің талаптары.

Білімнің және қойылымына талаптары: Қолдарды даярлауды тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орынына келісімі) білім және ұйым бойынша сәйкес келетін экономикалық қызмет түрінде білім лауазымдық кезінде 3 жыл жұмыс өтілі, «Жастар ақпараттық үлгісі» бағамына қатынасы бар және немесе басқару (менеджерлік) сапалық қосымша білімнің болуы мұқият.

Конкурсқа қатысу үшін төмендегідей құжаттар қажет:

- 1) қолы берілген құжаттардың тіпесі көрсетілген қауіпсіздік туралы өкілетті;
- 2) жеке басқа куәландыратын қжаттық көшірмесі;
- 3) қандарды өсетіне алу жөніндегі толтырылған және тиісті (яғни туралы мемлекеттік мен байланысты телефондары көрсетілген);
- 4) лауазымға қойылатын білілетін талаптарына сәйкес білім туралы құжаттардың көшірмесі;
- 5) еңбек қызметін растайтын қжаттық көшірмесі;
- 6) ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің 2020 жылғы 30 қазандағы № ҚР ДСМ-175/2020 бұйрығымен бекітілген денсаулығы туралы анықтама;
- 7) Нарыққа қатынасты нақты анықтама;

3) қандарды өсетіне алу жөніндегі толтырылған және тиісті (яғни туралы мемлекеттік мен байланысты телефондары көрсетілген);

Конкурсқа қатысушы, болашақ жеткізуші және өндірістің тиісті сақталуына ғылым-техникалық жеті-істері және оның тажірибе, ұқсас оның ұйымдар қызметінің тажірибе, шаруашылық және арқылық шарттар жасу және оларды орындау тәжірибе, ұйымның экономикасы мен қаржысы басқару, өндірісті және өндірісті ұйымдыстыру, саалыма келісімдері, арқылық шарттарды ішкіреуді және жоспарды және әлеуметтік - сәйкес қатынастарын реттеу тәжірибе, өңкес заманауи, өрт қауіпсіздігінің талаптары.

Азаматтар құжат тігілетін мұқабда орналасқан құжаттарды қолма-қол тартуға немесе пошта арқылы құжаттарды қабылдау мерзімінде беру алады. Құжаттардың толық емес пәлетін ұсыну конкурсы комиссиясының алдында қабылдау бас тарту үшін негіз болып табылады.

Конкурсқа қатысушы, болашақ жеткізуші және өндірістің тиісті сақталуына ғылым-техникалық жеті-істері және оның тажірибе, ұқсас оның ұйымдар қызметінің тажірибе, шаруашылық және арқылық шарттар жасу және оларды орындау тәжірибе, ұйымның экономикасы мен қаржысы басқару, өндірісті және өндірісті ұйымдыстыру, саалыма келісімдері, арқылық шарттарды ішкіреуді және жоспарды және әлеуметтік - сәйкес қатынастарын реттеу тәжірибе, өңкес заманауи, өрт қауіпсіздігінің талаптары.

Конкурсқа қатысушы, болашақ жеткізуші және өндірістің тиісті сақталуына ғылым-техникалық жеті-істері және оның тажірибе, ұқсас оның ұйымдар қызметінің тажірибе, шаруашылық және арқылық шарттар жасу және оларды орындау тәжірибе, ұйымның экономикасы мен қаржысы басқару, өндірісті және өндірісті ұйымдыстыру, саалыма келісімдері, арқылық шарттарды ішкіреуді және жоспарды және әлеуметтік - сәйкес қатынастарын реттеу тәжірибе, өңкес заманауи, өрт қауіпсіздігінің талаптары.

Конкурс на замещение вакантной должности руководителя коммунального государственного учреждения «Молодежный ресурсный центр» ГУ «Отдел внутренней политики» акимата города Туркестан

Г У «Отдел внутренней политики» акимата города Туркестан объявляет конкурс на замещение вакантной должности руководителя коммунального государственного учреждения «Молодежный ресурсный центр» ГУ «Отдел внутренней политики» акимата города Туркестан (гражданской службой).

Государственный регистрационный номер: Справ (содержательств) №473-1959-ММ 24.05.2022 БСН: 030340003743, Республика Казахстан, 161200, Туркестанская область, город Туркестан, улица Амир-Темір № 23, справочные телефоны: 8 (725-33) -5-79-23.

Руководитель коммунального государственного учреждения «Молодежный ресурсный центр» ГУ «Отдел внутренней политики» акимата города Туркестан (далее - Руководитель), по блоку А, А1-3 (I очередь), должностные обязанности в соответствии с описания службы от 299442 төмендеуі тиімді.

Руководитель в своей работе руководителю нормативными документами, местной должности и государственной и правления внутреннего трудового распорядка. Соблюдает трудовую дисциплину. Поддерживает руководителя государственного учреждения «Отдел внутренней политики» акимата города Туркестан.

Должностные обязанности: Руководитель в соответствии с законодательством производит работу, хозяйственной и финансово-экономической деятельностью организации, обеспечивает исполнение принимаемых решений, сохранность и эффективное использование имущества организации, сопоставляет на это затраты, а также финансово-хозяйственные результаты ее деятельности. Определяет политику, стратегию деятельности организации и механизмы их реализации. Занимает должность, выполняет функции, определяющие организационные или другие юридические лица, издает приказы, представляет организацию на деловых встречах. Осуществляет деятельность по формированию молодежной политики в рамках закона Республики Казахстан «О молодежной политике». Осуществляет тесное взаимодействие со всеми ведомствами и средними специальными учебными заведениями города, общедоступными дополнительными образованиями, их членами. Организует различные курсы-курсы-просветительские, инновационные, спортивные и другие мероприятия (с семинары, круглые столы, конференции, тренинги и др.) для патриотического и правдивого становления молодежи. Вносит предложения по совершенствованию метода и стиля работы учреждения. Проводит социологический опрос в пределах своей компетенции. Проводит мероприятия по профилактике рецидивов экстремизма и формированию здорового образа жизни среди молодежи. Ведет работу с безработной молодежью. Обеспечивает выполнение учреждением других видов работ, заданий, возложенных на учреждение в соответствии с действующими инструктивными и нормативными правовыми актами.

Должен знать: Законодательство, нормы и нормативные правовые акты Республики Казахстан и акты государственного органа, регулирующие производственно-хозяйственную и финансово-экономическую деятельность организации, определяющие приоритетные направления развития экономики и соответствующего вида экономической деятельности Республики Казахстан в целом, перспективы, стратегию, приоритеты в технике, экономике и социальном развитии организации, методические и другие материалы других органов, осуществляющих деятельность организации, профили, специализацию и особенности структуры организации, основы учета и финансового анализа, основы кредитования, производственные мощности и кадровые ресурсы организации, технологию производства продукции организации, алгоритмы законодательства, порядок составления и согласования бизнес-плана производственно-

хозяйственной и финансово-экономической деятельности организации, сравнительные методы хозяйствования и управления организацией, государственное планирование, рынок - инновации и внутреннюю конкуренцию (своей сектор и взаимосвязанные с ним), конкурентов, поставщиков и потребителей, систему показателей индикатора, выполняющих организационные задачи, с учетом положения на рынке и разработаны программы выхода на новые рынки сбыта, практической маркетинг, технику роста, управление продажами, научно-технические достижения и передовой отечественный и зарубежный опыт в соответствующего вида деятельности и опыт деятельности лучших аналогичных организаций, порядок заключения и исполнения хозяйственных и финансовых договоров, управление экономикой и финансово-экономической организацией, порядок разработки и заключения отраслевых договоров, коллективных договоров и других соглашений, порядок разрешения трудовых споров и трудовых отношений и трудовое законодательство, правила внутреннего трудового распорядка, требования пожарной безопасности.

Требования к квалификации: Высшее (или послевузовское) образование по соответствующему направлению подготовки кадров и стаж работы на руководящих должностях в соответствующей профилю организации виде экономической деятельности не менее 5 лет, желательно наличие степени «Магистр делового администрирования» или дополнительного образования в области управления (менеджмент).

Документы, необходимые для участия в конкурсе:

- 1. Заявление об участии в конкурсе с указанием перечня прилагаемых документов;
- 2. Копию документа, удостоверяющего личность;
- 3. Заполненный личный лист по учету кадров (с указанием фактического адреса проживания и контактных телефонов);
- 4. Копии документов об образовании и в соответствии с квалификационными требованиями к должности;
- 5. Копию документа, подтверждающего трудовую деятельность;
- 6. Справка о здоровье по форме, утвержденной приказом Министра здравоохранения и социального развития Республики Казахстан от 30 апреля 2020 года № ҚР ДСМ-175/2020;
- 7. Справка нарко-психологического диспансера;
- 8. Справка о наличии или отсутствии сведений о совершении коррупционных преступлений (справка о судимости).

Предоставление возможного пакета документов является основой для отбора конкурентов и участия в конкурсе. Участие конкурента в случае отсутствия пакета документов не гарантирует.

Информация о наличии документов, необходимых для участия в конкурсе, выдается в течение 15 календарных дней со дня публикации на официальном сайте и в информационно-коммуникационной сети Интернет, государственной телефонной сети связи (справка (содержательств) №473-1959-ММ 24.05.2022). БСН: 030340003743, Республика Казахстан, 161200, Туркестанская область, город Туркестан, улица Амир-Темір №23, справочные телефоны: 8-(725-33)-5-79-23 или на электронную почту по адресу: otdel@atn.gov.kz

Место проведения собеседования: Туркестанская область, город Туркестан, улица Амир-Темір № 23, государственное учреждение «Отдел внутренней политики».

Расходы по участию в конкурсе (проезд к месту проведения конкурса, проживание и иные затраты) производится счет собственных средств заявителя.

Местный исполнительный орган: Управление природных ресурсов и природоохраны Туркестанской области, e-mail: a.elek.eba@ontustan.gov.kz

Документация по проекту размещена на ЕЭП: http://ndeeceology.gov.kz и на сайте МНО http://www.gov.kz/normaleket/en/bi/csk/ark-senab/infocent/ru/razdel/Obshchestvennye-slushaniya

Замечания и предложения заинтересованной общественности принимаются не позднее 3 рабочих дней по электронной почте: kazzec2302@gmail.com. Дополнительную информацию можно получить по номеру телефона: +7 747 221 05 01.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

Регистрация участников за 60 минут при предъявлении документа, удостоверяющего личность.

Подключиться к конференции Zoom: http://us44web.zoom.us/j/6165408596?pwd=U09UR0ROU0YxZDZlZjY0NkNlRURU09

Идентификатор конференции: 616 540 8596. Код доступа: 123456. Реквизиты инициатора: Г У «Отдел архитектуры и градостроительства» акимата города Туркестан

БИН 060240013099, Телефон: 8-778-249-2990, e-mail: shulek_tur_city@mail.kz

Рабочий адрес: ТОО «МНПК-Проект» БИН 050140010009, Туркестанская обл., Шадринский р-н, с.о. Каракуба Туркестанская обл., с. Шадрин, ул. Карашарык, д. 21, телефон +7 (7252) 92-11-84, e-mail: toomprk@mail.kz. ТОО «Казакоа на лият ка», Б И Н 130140014396, Алматы, пр. Сейфуллина, 597 А, офис 308, тел: 8(747) 221 05 01, e-mail: kazzec2302@gmail.com

Түркістан Мемлекеттік және Қоғамдық даму министрлігінде тіркеліп, 12.11.2020 ж. №КЗ68ВР/У0028972 куәлігі берілген.

Газет Қазақ тілінде аптасына 1 рет жұма күні шығады. МЕНШІК НЕС: "Түркістан Медиа" жауапкершілігі шектеулі.

Газет қазақ тілінде аптасына 1 рет жұма күні шығады. МЕКЕН-ЖАЙЫМЫЗ: 161201, Түркістан қаласы, Исмаилов көшесі №4-үй.

ИНДЕКС: 65844 Тараптары - 3200 Тапсырыс №2650

ЭФИРЛІК АНЫҚТАМА

Осы анықтама арқылы «АТАУЫ» ЖШС 21.11.2025 жылы телеарна эфирінде «жүгіртпе жол» айдарында келесі мәтіннің қазақ және орыс тілдерінде таратылғанын растайды:

Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ «Түркістан облысы, Түркістан қаласының Бас жоспары. Түзету» жобасы және «Түркістан облысы, Түркістан қаласының Бас жоспары. Түзету» жобасына стратегиялық экологиялық бағалау туралы есеп бойынша қоғамдық тыңдаулар өткізетіні туралы хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар 2025 жылғы 26 желтоқсанда сағат 10:00-де Түркістан облысы, Түркістан қаласы, Әмір темір көшесі, 28 мекенжайы бойынша Түркістан қаласы қалалық әкімшілігінің ғимаратында, конференцзалда ашық жиналыс түрінде өтеді.

Қатысушыларды тіркеу 60 минут бұрын жеке басын куәландыратын құжат арқылы тіркеледі.

Қоғамдық тыңдау онлайн Zoom платформасы арқылы өтеді.

Онлайн қатысу үшін төмендегі Zoom сілтемесі арқылы қосылуға болады:
<https://us04web.zoom.us/j/6165408596?pwd=a1o0a3ROUGROYmlxZDZ1bXJnTkNRUT09>

Конференция идентификаторы: 616 540 8596

Тіркеу коды: 123456

Бастамашы туралы мағлұматтар: Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ

БСН 060240013099, Телефон: 8-778-249-2990. e-mail: saulet_tur_city@mail.ru

Жоба әзірлеушілері «МПК-Проект» ЖШС, БСН 050140010009, Түркістан облысы, Шардара ауданы, Қауысбеков Тұрысбеков а.о., Шардара а., Қара Шаңырақ көшесі, 21-үй телефон: +7 (7252) 92-11-84. e-mail: toompkproekt@mail.ru

«КазЭкоаналитика» ЖШС, БСН 130140014396, Алматы қ., Сейфуллина к. 597 А, 308 кеңсе, телефон 8 (747) 221 05 01, e-mail: kazeco2302@gmail.com

Жергілікті атқарушы орган: Түркістан облысының Табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы. e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz

Жоба бойынша құжаттама БЭП-те орналастырылған: <https://ndbecology.gov.kz/> және ЖАО <https://www.gov.kz/memleket/entities/turkestan-tabigi-resurstar> қоғамдық тыңдаулар бөлімінде көрсетілген.

Мүдделі тұрғындардың ескертулері мен ұсыныстары: kazeco2302@gmail.com электронды пошталары арқылы 3 жұмыс күнінен кешіктірмей қабылданады.

Қосымша ақпаратты +7 747 221 05 01 телефоны арқылы алуға болады.

ГУ «Отдел архитектуры и градостроительства» акимата города Туркестан сообщает о проведении общественных слушаний по проекту «Генеральный план города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка» и Отчёту по стратегической экологической оценке к «Генеральному плану города Туркестан, Туркестанской области. Корректировка».

Общественные слушания пройдут 26 декабря 2025 года в 10:00 часов в форме открытого собрания по адресу: Туркестанская область, г.Туркестан, ул. Әмір темір, 28 в здании Городской администрации г.Туркестан, конференцзале.

Регистрация участников за 60 минут при предъявлении документа, удостоверяющего личность.

Подключиться к конференции Zoom:

<https://us04web.zoom.us/j/6165408596?pwd=a1o0a3ROUGROYmlxZDZtbXJnTkNRUT09>

Идентификатор конференции: 616 540 8596

Код доступа: 123456

Реквизиты инициатора: ГУ «Отдел архитектуры и градостроительства» акимата города Туркестан

БИН 060240013099, Телефон: 8-778-249-2990. e-mail: saulet_tur_city@mail.ru

Разработчики проектов: ТОО «МПК-Проект» БИН 050140010009, Туркестанская обл., Шардаринский р-н, с.о. Кауысбека Турысбекова, с. Шардара, ул. Кара шанырак, д. 21, телефон +7 (7252) 92-11-84. e-mail: toompkprojekt@mail.ru

ТОО «КазЭкоаналитика», БИН 130140014396, г.Алматы, пр.Сейфуллина, 597 А, офис 308, тел: 8(747) 221 05 01, e-mail: kazeco2302@gmail.com

Местный исполнительный орган: Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Туркестанской области. e-mail: a.erkebai@ontustik.gov.kz

Документация по проекту размещена на ЕЭП: <https://ndbecology.gov.kz/> и на сайте МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/turkestan-tabigi-resurstar> в разделе Общественные слушания.

Замечания и предложения заинтересованной общественности принимаются не позднее 3 рабочих дней по электронному адресу: kazeco2302@gmail.com

Дополнительную информацию можно получить по номеру телефона: +7 747 221 05 01

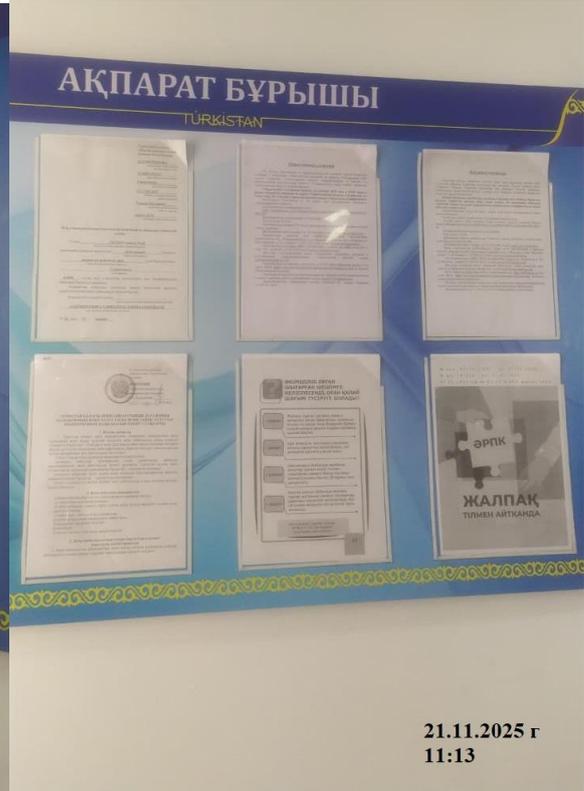
Басшы М.Бекбаев

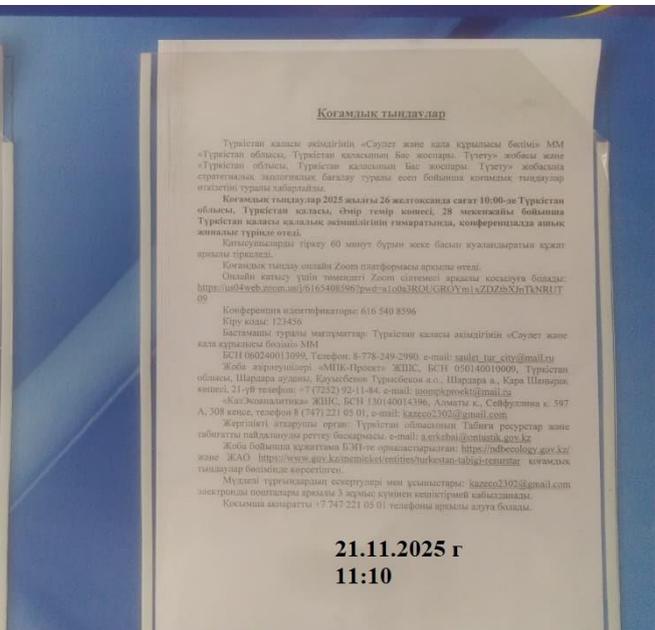
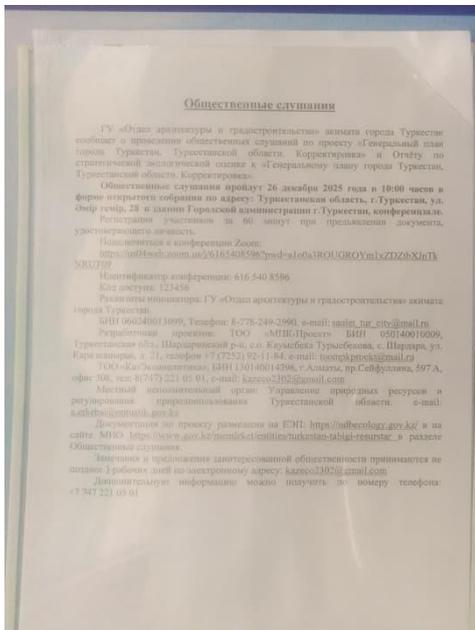
4-ші қосымша

21.11.2025 г
11:12

21.11.2025 г
11:13

21.11.2025 г
11:10

Баяндама

Стратегиялық экологиялық бағалау (СЭБ) – бұл мемлекеттік бағдарламаларды, территорияларды дамыту бағдарламаларын және елді мекендердің бас жоспарларын жүзеге асырудың қоршаған ортаға ықтималды елеулі әсерлерін анықтау, зерттеу, сипаттау және бағалау процесі болып табылады.

Стратегиялық экологиялық бағалау келесі кезеңдерді қамтиды:

- ✓ Стратегиялық экологиялық бағалауды жүргізу қажеттілігін анықтау;
- ✓ Стратегиялық экологиялық бағалау есебінің қамту аясын анықтау;
- ✓ Стратегиялық экологиялық бағалау есебін дайындау;
- ✓ Стратегиялық экологиялық бағалау есебінің сапасын бағалау;
- ✓ Құжат жобасын бекітуге дейін Стратегиялық экологиялық бағалау есебіне сәйкестігін қарастыру;
- ✓ Құжаттың қоршаған ортаға елеулі әсерлерін мониторингтеу.

Стратегиялық экологиялық бағалаудың өмірлік циклі

Процестің 6 негізгі кезеңі болады:

1. Скрининг
2. Қамту аумағы
3. Есепті дайындау
4. Сапасын бағалау
5. Бекіту
6. Мониторинг

Бас жоспардың тапсырыс берушісі:

Түркістан қаласы әкімдігінің «Сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесі

Стратегиялық экологиялық бағалау есебінің сапасын бағалау

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің 57-бабы (7-11 тармақтар) бойынша, Стратегиялық экологиялық бағалау есебінің жобасы сапаны бағалауға жатады. Бұл бағалауды Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі жүргізеді. Сапаны бағалау кезінде қоғам пікірі мен мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстары ескеріледі. Сапаны бағалау нәтижелері бойынша Министрлік Стратегиялық экологиялық бағалау есебінің сапасының қанағаттанарлық немесе қанағаттанарлық емес екендігі туралы қорытынды шығарады.

Ұлы Жібек жолының інжу-маржаны — Түркістан қаласы — Орта Азияның ең ежелгі қалаларының бірі. Мыңжылдық тарихы бар қала халықаралық маңызы бар рухани, мәдени, білім беру және туристік орталық болып табылады. Бас жоспардың сәулеттік құрылыстық идеясы заманауи, қолайлы және экологиялық тұрақты қала қалыптастыруға бағытталған — Түркістан облысының әкімшілік орталығы, тарихи мұра мен «жасыл қала» принциптерін үйлестіре отырып жасалған.

Бас жоспардың негізгі мақсаттары:

- Қаланың аумағын экологиялық, әлеуметтік және экономикалық аспектілерді ескере отырып тұрақты дамудың бағытында дамыту;
- Қала урбанизациясы концепциясын әзірлеу, өмір сүру, жұмыс, демалыс және ойын-сауық аймақтарын жасау мүмкіндіктерін ескеру;
- Жаңа жұмыс орындарын құру және инвестицияларды тарту арқылы қаланың экономикалық әлеуетін дамыту;
- Тұрғындардың өмір сүру сапасын арттыру: тұрғын үй жағдайларын жақсарту, әлеуметтік қызметтерге қолжетімділікті қамтамасыз ету және мәдени өмірді дамыту;
- Қаланың тарихи және мәдени ескерткіштерін сақтау және қорғау;
- Инженерлік және транспорттық инфрақұрылымды дамыту;
- Экологиялық таза қалалық ортаны қалыптастыру;
- Тұрғын, қоғамдық инфрақұрылымды және бизнестің инфрақұрылымын дамыту;
- Туризмді дамыту.

Түркістан қаласының Бас жоспары бойынша Стратегиялық экологиялық бағалау есебінде Бас жоспар мен басқа жоспарлық құжаттардың өзара ықпалының дәрежесі анықталды, нәтижесінде Стратегиялық экологиялық бағалау есебін талдау үшін келесі негізгі құжаттар таңдалды:

- 2024 жылғы 2 қыркүйекте жарияланған Қазақстан Республикасының Президентінің Жолдауы;
- «Қазақстан-2050»: Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты;
- Қазақстан Республикасының Президентінің 2024 жылғы 30 шілдедегі №611 Жарлығымен бекітілген, 2029 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының Ұлттық даму жоспары.;
- 2025 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының Ұлттық басымдықтары туралы Қазақстан Республикасының Президентінің 2021 жылғы 26 ақпандағы №520 Жарлығы;
- 2025 жылға дейінгі Қазақстан Республикасының территориялық даму жоспары жобасы;
- 2025 жылғы 3 наурыздағы №165-VIII ҚРЗ «Түркістан қаласының ерекше мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы;
- 2020-2025 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының индустриялық-инновациялық даму тұжырымдамасы;
- 2013 жылғы 30 мамырдағы №577 Қазақстан Республикасының Президентінің Жарлығымен бекітілген «Жасыл экономикаға» көшу тұжырымдамасы;
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 31 қазандағы №910 қаулысымен бекітілген, 2024-2029 жылдарға арналған «Таза Қазақстан» тұжырымдамасы;

- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2014 жылғы 28 маусымдағы №724 қаулысымен бекітілген, 2023-2029 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының отын-энергетикалық кешенін дамыту тұжырымдамасы;

- Қазақстан Республикасы Энергетика министрінің 2023 жылғы 29 қыркүйектегі №350 бұйрығымен бекітілген, 2023-2030 жылдарға арналған Қазақстан Республикасының газдандырудың жалпы схемасы,;

- Облыстық мәслихаттың 2022 жылғы 13 желтоқсандағы №19/234-VII шешімімен бекітілген, 2021-2025 жылдарға арналған Түркістан облысын дамыту жоспары.

Қарастырылып отырған аумақтың сипаттамасы

Түркістан қаласы — Түркістан облысының ең ірі қаласы және оның әкімшілік орталығы. Ол республикалық маңызы бар Шымкент қаласынан солтүстік-батысқа қарай 165 км қашықтықта орналасқан. Қазақстан Республикасы Президентінің 2018 жылғы 19 маусымдағы №702 Жарлығына сәйкес Оңтүстік Қазақстан облысының әкімшілік орталығы Түркістан қаласына көшіріліп, облыс Түркістан облысы болып қайта аталды. Қала Қазақстанның оңтүстік өңірлерін елдің батысы мен шығысымен байланыстыратын республикалық маңызы бар маңызды автомобиль және теміржол магистральдарының торабында орналасқан.

Түркістан — Қазақстан мен Орталық Азиядағы ең көне қалалардың бірі. Қала 490 жылы негізі қаланып, XII ғасырда гүлдену кезеңіне жеткен. Ол маңызды тарихи-мәдени және рухани орталық болып табылады. Қаланың басты көрікті орны — ежелгі Түркістанның тарихи өзегінде орналасқан, ЮНЕСКО-ның Бүкіләлемдік мұралар тізіміне енгізілген Қожа Ахмет Ясауи кесенесі болып саналады.

Есептік кезеңге арналған қаланың даму аумағының жалпы көлемі өзгеріссіз қалып, 22 370 гектарды құрайды. Соңғы 4 жыл ішінде Түркістан қаласының халқы 31,5%-ға өсіп, 2025 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша 237 503 адамды құрады. Қалалық қоныстың жалпы аумағы шамамен 160 км² құрайды.

Жоспарлау құрылымы сабақтастықты сақтай отырып, әкімшілік және мәдени өзек ретінде Қожа Ахмет Ясауи кесенесінің маңындағы аумақты қалдырады.

Түркістан қаласының Бас жоспары жобасында қала құрылысы дамуының келесі жобалық кезеңдері қабылданды:

- 1) Бастапқы жыл – 2024 жыл, 2025 жылға арналған халық саны – 250 000 адам;

- 2) Құрылыстың бірінші кезегі – 2031 жыл, халық саны – 280 000 адам;

- 3) Есептік құрылыс мерзімі – 2044 жыл, халық саны – 400 000 адам болады деп болжамдалып отыр.

Түркістан қаласының негізгі экологиялық проблемалары

Критерий	Алаңдаушылық туғызатын мәселелер
Ауа сапасы	<ul style="list-style-type: none"> • Қазгидромет ақпараттық бюллетеніне сәйкес, соңғы 5 жыл ішінде ластану деңгейі салыстырмалы түрде тұрақты болып, жоғары деңгейге сәйкес келеді. • Түркістан қаласында ауа ластануының негізгі көздері – индустриялық аймақтағы өндірістік кәсіпорындардың, автокөліктердің және уақытша сипаттағы құрылыс нысандарының шығарындылары.
Су сапасы және су қорымен қамтамасыз етілуі	<ul style="list-style-type: none"> • Жеке ұңғымалардан сумен қамтамасыз етілетін кейбір аудандарда орталықтандырылған бақылау мен тазалау жүйесінің болмауына байланысты, ауыз су сапасының нашарлау қаупі сақталуда. • Халықтың орталықтандырылған су бұру жүйесімен қамтылуы өте төмен; • Кәріз тазарту құрылысының құрал-жабдықтарының тозуы салдарынан кәріз суларын тазалау тиімділігі төмен; • Тазалау құрылғыларының жеткіліксіздігі; • Ауыз суды тұтынудың өсуі.
Топырақ	<ul style="list-style-type: none"> • Ауыл шаруашылығында пестицидтер мен химиялық тыңайтқыштарды пайдалану, сондай-ақ өндірістік нысандардан келетін ластану топырақ сапасының нашарлауына әкеліп, ауыл шаруашылығы жерлеріне және жергілікті экожүйелерге теріс әсер етеді. • Жер аумақтарында құрылыс жұмыстары салдарынан топырақтың деградациясы және ластануы.
Климаттың өзгеруі	<ul style="list-style-type: none"> • Парниктік газдардың шығарындылары. • Климаттың өзгеруімен байланысты қауіптер (аумақтардың шөлденуі, жел эрозиясы, қуаңшылық, шаңды дауылдар, су қоймаларының кеуіп кетуі).
Қалдықтар	<ul style="list-style-type: none"> • Қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу деңгейінің төмендігі. • Қалада заманауи экологиялық қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарының жетіспеушілігі бар. Ескі полигон экологиялық стандарттарға сәйкес келмейді, бұл топырақ пен су қоймаларының ластануына әкеледі. • Тұрақты түрде қалдықтардың көлемінің тез өсуі.
Экожүйелер және биологиялық алуантүрлілік	<ul style="list-style-type: none"> • Жануарлар мен өсімдіктерге келетін әсерлер: • Қалалық құрылыстар аумағын кеңейту салдарынан мекендеу орындарының жойылуы; • Көлік қозғалысы кезінде шаң бөлінуі, газбен ластану, шу, діріл; • Топырақ пен өсімдіктерде ауыр металдардың жиналуы.
Шу	<ul style="list-style-type: none"> • Жүктелген жолдар маңында рұқсат етілген шу деңгейінің асуы.
Халық санының өсуі	<ul style="list-style-type: none"> • Жаңа нысандарды қосу үшін жылу энергиясының жеткіліксіздігі; • Жолдардың, әсіресе сағаттық шынтық кезеңдерде, жүктемесінің жоғары болуы.
Адам денсаулығы	<ul style="list-style-type: none"> • Сулар мен атмосфераның ластануының жалғасуымен байланысты адам денсаулығына ықтимал болашақ қауіптер (тазалау құрылыстарының жеткіліксіз қуаты, қатты қалдықтарды дұрыс пайдаланбау).

Қоршаған ортаның қазіргі сапасын және оның мүмкін болған өзгерісін бағалау

Атмосфералық ауа сапасы

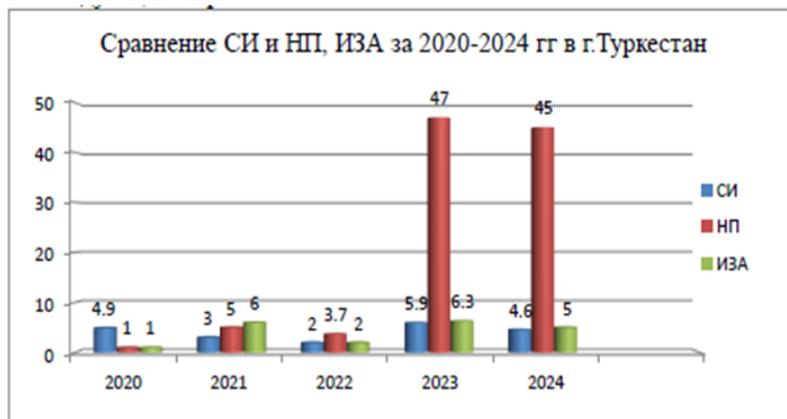
Түркістан қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жағдайын бақылау 3 автоматтандырылған станцияда жүргізіледі. Түркістан қаласының стационарлық бақылау желісінің деректері бойынша, атмосфералық ауаның ластануы деңгейі жоғары деп бағаланған.

Қала бойынша жалпы алғанда 6 көрсеткіш анықталады: күкірт диоксиді; көміртек оксиді; азот диоксиді; азот оксиді; озон; күкіртесутек.

Жалпы индекс (ИЗА): 5 (Көтеріңкі деңгей). Қайталану жиілігі ең жоғары ластаушы зат – азот диоксиді, 46% (асулардың жоғары жиілігі). Өте жоғары ластану жағдайлары болған жоқ.

2023 жылға арналған Ұлттық статистика бюросының деректері бойынша Түркістан қаласында 354 стационарлық ластаушы көздер қызмет атқарады. Олардың 206-сы ұйымдастырылған ластаушы көздер болып табылады, алайда тек 2-сі ғана тазалау құрылғыларымен жабдықталған. 2023 жылы барлық стационарлық көздерден шығарылған ластаушы заттардың жалпы көлемі 6634 тоннаға жеткен, оның 1096 тоннасы атмосфераға жіберілген.

Атмосфераға шығатын ластаушы заттардың жалпы көлеміне ең үлкен үлес бірнеше салаға тиесілі: ауыл шаруашылығы, өңдеуші өнеркәсіп, құрылыс, сондай-ақ транспорт және сақтау қызметтері.

Графиктен көрініп тұрғандай, 2020–2022 жылдары Түркістан қаласының атмосфералық ауаның ластануы деңгейі көтерілген деп бағаланды, ал 2023–2024 жылдары – жоғары деңгейде бағаланды.

Су сапасы және су қамтамасыз етілуі

Қаланың аумағы арқылы Қарашық өзені мен Арыс-Түркістан магистральдық каналы (АТК) ағып өтеді, олар уақытша су арналары, суғару каналдары және дренаждық коллекторларымен бірге аумақтың гидрографиялық желісін қалыптастырады.

Қарашық өзені – тұрақты ағып тұратын су көзі, қала солтүстік-батыс шекарасынан 350–900 м қашықтықта өтеді. Өзеннің ұзындығы 198 км, бассейн аумағы 1640 км², оның 620 км² тау бөлігіне тиесілі. Шығысы Қаратау

жотасында, 1200 м биіктікте орналасқан. Жоғарғы ағысында өзен Хантағы деп аталады, кейін Қарашық деп аталып, Төкекөл көліне құяды және суы мол жылдары Сырдария өзеніне жетеді. Өзен арнасы 20–25 м, тереңдігі 6–8 м, коректенуі негізінен қар және бұлақ сулары арқылы жүзеге асады. Ерекше сипат – көктемгі су тасқыны (ақпан–мамыр), ал жазда өзен біршама құрғайды. Суды ауыл шаруашылығы алқаптарын суғаруға пайдаланылады. Қарашық өзені үшін Оңтүстік Қазақстан облысы әкімдігінің 2017 жылғы 24 шілдедегі №200 қаулысымен 500 м ені бар су қорғаныш аймағы және 35 м ені бар су қорғаныш белдеуі белгіленген.

Арыс-Түркістан суғару каналы 1961 жылы салынған, ұзындығы 142 км, өткізу қабілеті – 45 м³/с дейін. Канал аумақ арқылы оңтүстік-шығыстан солтүстік-батысқа өтеді, Түркістанның солтүстік-шығыс шекарасы бойымен ағып, құнды суармалы жерлер аймағын қалыптастырады. Каналдың ені 20–25 м, тереңдігі 3–4 м, одан дамыған тарату каналдары желісі бөлініп шығады. Канал үшін су қорғаныш аймақтары белгіленбеген.

Қаланың беткі суларының гидрологиялық мониторингі бойынша деректер жоқ, себебі Түркістан қаласындағы беткі су объектілерінің су режимі тұрақсыз – жазғы кезеңде құрғап қалады немесе тек жауын-шашыннан кейін толады, бұл тұрақты бақылау жүргізуді қиындатады.

Инженерлік инфрақұрылым (сумен жабдықтау)

Түркістан қаласында тұрмыстық-шаруашылық, өндірістік және өртке қарсы су қамтамасыз етуге арналған бірыңғай жүйе жұмыс істейді. Орталықтандырылған су жабдықтау жүйесі қаланың 90% тұрғындарын қамтиды, су құбырларының жалпы ұзындығы 1738,5 км құрайды.

Тұрғындарды және өндірістік кәсіпорындарды сумен қамтамасыз ету қазіргі уақытта төрт су нүктесі арқылы жүзеге асады: Орталық, Сельмағ, Шобанақ және АДЦ су қоймалары. Бұл су көздерінің сулары минералдануы төмен (0,7 г/л дейін) және ауыз су сапасы бойынша ҚР СТ 51232-2003 талаптарына сәйкес келеді.

Қазіргі уақытта Түркістан қаласын суымен қамтамасыз етудің негізгі көздері – Мирғалимсай және Біресек–Кантағин жер асты суларының кен орындары, су олардан Кентау-Түркістан топтық су құбыры арқылы жеткізіледі. Орталықтандырылған су жеткізудің перспективалық көзі – Икансу-Ктай кен орны.

Қаланың жалпы су алу көлемі, шығындарды есепке ала отырып, 38,4 мың м³/тәулік, оның ішінде тұрғындарға – 36,5 мың м³/тәулік, өндірістік кәсіпорындарға – 1,9 мың м³/тәулік құрайды.

Судың шығыны электрондық су есептегіш құрылғылар арқылы есепке алынады, ал есептегіш құрылғысы жоқ абоненттер үшін орташа су тұтыну нормасы 1 адамға – 63 л/тәулік құрайды.

Инженерлік инфрақұрылым (суды бұру)

Түркістан қаласындағы су бұру жүйесі орталықтандырылған кәріз желісін, кәріздік тазарту құрылыстарын (КОС) және канализациялық сорғы станциялары желісін (КНС) қамтиды. Алайда қазіргі уақытта

орталықтандырылған кәріз жүйесі тек 17% тұрғындарды қамтиды, бұл инфрақұрылымды кең көлемде дамыту қажеттілігін көрсетеді.

Қала аумағында 27 канализациялық сорғы станциялары және 1 кәріздік тазарту құрылыстары жұмыс істейді.

Тазаланатын ластаушы сулардың жалпы көлемі 4,5–5,0 мың м³/тәулік құрайды. Қолданыстағы тазалау құрылыстары ағын суларды механикалық және биологиялық жолмен тазалап, кейін дезинфекциялап, жинақтау тоғанына төгіледі.

Судың ағызу жүйесінің техникалық жағдайы кәріздік тазарту құрылыстары қуатының жетіспеушілігімен сипатталады, ал кәріздік тазарту құрылыстары жабдықтары мен құрылыстарының тозуы 60%-ға жеткен. Қолданыстағы кәріздік тазарту құрылыстары максималды қуатта жұмыс істейді, бұл олардың қайта жаңартылуын және өндірістік қуатын арттыруды қажет етеді.

Канализациялық тазалау құрылыстарының (КОС) айналасында радиусы 400 м санитарлық-қорғаныс аймағы белгіленген, бұл аймақта тұрғын үй және әлеуметтік маңызды нысандарды орналастыруға тыйым салынады. КОС тәулік бойы жұмыс істейді, персоналдың тұрақты кезекшілігі және ағын сулар сапасын тұрақты лабораториялық бақылау қамтамасыз етілген. СЭС және өндірістік бақылау деректері бойынша, тазартылған ағын сулар физика-химиялық және микробиологиялық көрсеткіштер бойынша санитарлық нормаларға сәйкес келеді. Ағын сулардағы тартылған заттар, БПК₅, ХПК, азот, фосфор және мұнай өнімдері бойынша нормативтік тазарту дәрежесі қамтамасыз етілген; патогенді микрофлора анықталған жоқ.

Ағын сулар көлемі 7–8 мың м³/тәулік артқанда тазалаудың тиімділігінің төмендейтіні байқалады, бұл КОС-ты модернизациялау қажеттілігін көрсетеді. Жалпы, тоған-сыяқты резервуарларға шығарылатын ағын сулардың сапасы ҚҚШ талаптарына сәйкес келеді, санитарлық-эпидемиологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етеді және халыққа немесе қоршаған ортаға қауіп төндірмейді.

Өндірістік және тұтыну қалдықтарының қоршаған ортаға әсерін бағалау

Түркістан қаласында жоспарлы және тұрақты тұрмыстық қатты қалдықтарды (ТҚК) жинау және шығару жүйесі жұмыс істейді, ол көпқабатты және ішінара жеке тұрғын үй аймақтарын қамтиды. Алайда жеке сектор, бау-бақша массивтері және жаңа құрылыс аймақтары жүйемен толық қамтылмаған. Қалдықтарды шығару арнайы ұйымдар арқылы жақын тұрмыстық қатты қалдықтарды полигонына жүзеге асырылады.

Тұрмыстық қатты қалдықтардың полигоны Түркістан облысында, Түркістан–Шәуілдір автожолынан 1,6 км батыста, ең жақын тұрғын үй аумағынан 1500 м қашықтықта орналасқан. Полигоның ауданы – 18 га, санитарлық-қорғаныш аймағы – 1000 м. Полигон 2010 жылы пайдалануға берілген, жобалық сыйымдылығы – 1,25 млн тонна. Қазіргі уақытта шамамен 1,19 млн тонна қалдық көмілген, қалған сыйымдылығы – 62,8 мың тонна. Болжау бойынша, полигон 2028 жылы толық толығыды, сондықтан қосымша

50 га жер бөлу жоспарлануда. Объект жобалық сыйымдылығын ішінара тауысып, қайта құру немесе жаңа полигон салуды қажет етеді. Полигонда дегазация жүйесі, фильтрат жинау және өрттен қорғау инженерлік жүйелері жоқ, бұл тұрмыстық қатты қалдықтардың кейде өздігінен тұтануына және экологиялық жағдайдың нашарлауына әкеледі.

Қалада өнеркәсіптік, құрылыс, радиоактивтік және медициналық қалдықтарға арналған арнайы полигоны жоқ. Радиоактив қалдықтар «Степное» руда басқармасына, қауіпті қалдықтар – Шымкент қаласындағы полигонға шығарылады. Мал қорымдары Кентау қаласында орналасқан, қаланың аумағында жаңа объектіні салу қажеттілігі жоқ.

Маңызды талдау және экологиялық мақсаттар блоктың құрылуы

Тұрақты даму мақсаттары (ТДМ) - бұл кедейлік пен кедейлікті жоюға, теңсіздік пен әділетсіздікке қарсы тұруға, жер шарын қорғауға және барлық адамдар үшін бейбітшілік пен гүлденуді қамтамасыз етуге бағытталған әлемде қабылданған мақсаттар. 2030 жылға дейін 17 негізгі бағыттар таңдалды, олардың жүзеге асырылуы елді өмірдің барлық негізгі салаларының тұрақты дамуына және осы әлемдегі әрбір адамға қатысты жаһандық мәселелерді шешуге жетелейді. Сондықтан тұрақты даму мақсаттары Бас жоспар мен стратегиялық экологиялық бағалау процесінде назарға алынып, осы бағытта жүйелі түрде жұмыс жүргізілді және алдағы кезеңде де осы бағыт сақталатын болады.

Ықтималдылығы жоғары экологиялық және халық денсаулығына қатысты салдарлар

Түркістан қаласының негізгі экологиялық мәселелерінің бірі – жылу энергиясының тапшылығы, ол шамамен 45%-ды құрайды, сондай-ақ жеке үй тұрғындарының қатты отынды қолдануы. Бұл әсіресе жылу беру кезеңінде атмосфералық ауаның айтарлықтай ластануына әкеледі.

Бұл мәселенің негізгі шешімі – жеке сектор мен кәсіпорындарды газдандыру. Көмірден табиғи газға көшу күкірт диоксиді, азот оксидтері және қож шығарындыларын айтарлықтай азайтып, қаланың экологиялық жағдайын жақсартады. Жылу энергетикалық нысандарды жаңғырту да маңызды рөл атқарады.

АГТС (автоматтандырылған газ тарату станциясы) салу, қазандықтарды үздік қолжетімді технологияларды (ҮҚТ) қолдана отырып жаңғырту және автоматтандырылған басқару жүйелерін (SCADA) енгізу энергия тиімділігін арттырып, ластаушы заттардың бірліктік шығарындыларын азайтады.

Осы шараларды жүзеге асыру халықтың денсаулығына оң әсерін тигізіп, тыныс алу және жүрек-қан тамырлары ауруларының қауіпін төмендетеді, сондай-ақ Түркістан тұрғындарының өмір сапасын жақсартады.

Көліктер қаланың ауасын ластаудың екінші маңызды көзі болып табылады және тұрғын аудандардағы шу деңгейінің негізгі себепшісі болып табылады. Әсіресе ауыр жүк көліктерінің транзиттік ағыны теріс әсер етеді.

Жалпы жоспар транзиттік фураларды қаладан шығаратын көлік каркасын құруды қарастырады. Жалпы ұзындығы 60 км-ден асатын Солтүстік және Оңтүстік айналма жолдарды салу орталық көшелердің жүктемесін азайтып, ауа ластану деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді.

Қосымша шара ретінде Түркістан – Шымкент теміржолын электрлендіру жоспарланған, бұл дизельді локомотивтердің шығарындыларын болдырмай, атмосфералық ауаның сапасын жақсартады.

Тұрғын аймақтарды қорғау үшін магистральдар бойында жасыл қорғаныс белдеулері жасалып, шуға қарсы экрандар орнатылады, бұл шу деңгейін төмендетіп, қала тұрғындарының өмір сүру жайлылығын арттырады.

Орталықтандырылған кәріз жүйесімен қамтамасыз етілген тұрғындар үлесінің төмендігі (шамамен 17%) айтарлықтай экологиялық және санитарлық қауіптер тудырады. Қазбалы шұңқырларды қолдану жер асты суларын ластауға әкеліп, ауыз судың сапасын нашарлатып, әсіресе осал топтар арасында ішек және жұқпалы аурулар қаупін арттырады.

Жауын-шашындық арық жүйесінің жоқтығы топырақ пен беткей суларының ластануына, аумақтардың су басуына және эрозияға әкеліп, қалалық орта жағдайына және халық денсаулығына теріс әсер етеді.

Жалпы жоспарда кәріздік тазарту қондырғыларын (КТҚ) жаңғырту және сағатына 75 мың м³ қуаты бар жаңа қондырғылар салу қарастырылған, бұл халықтың 100% орталықтандырылған су бұрумен қамтылуын қамтамасыз етеді. Осы жобаны жүзеге асыру қоршаған ортаға ластаушы заттардың түсуін айтарлықтай төмендетіп, су көздерін қорғайды және қаланың санитарлық-эпидемиологиялық жағдайын жақсартады.

Экологиялық қауіпсіздіктің қосымша факторы ретінде су көздері айналасында санитарлық қорғау аймақтарын орнату қарастырылған, бұл сапалы ішетін судың берілуін қамтамасыз етіп, халық денсаулығына қауіптерді төмендетеді.

Қатты тұрмыстық қалдықтар (КТҚ) экологиялық және санитарлық қауіптердің маңызды көзі болып табылады.

Қазіргі қатты тұрмыстық қалдықтар полигоны Түркістан қаласының сыртында, Түркістан–Шәуілдір автожолынан 1,6 км қашықтықта орналасқан, санитарлық-қорғаныс аймағы 1000 м. Полигон 2010 жылы пайдалануға берілген, жобалық сыйымдылығы 1,25 млн тонна, оның ішінде 1,18 млн тоннадан астамы көмілген. Болжау деректеріне сәйкес, полигон 2028 жылы толық толады деп күтілуде. Газ шығару, фильтрат дренажы және өртке қарсы қорғау жүйелерінің болмауы өздігінен жануларға және көміртек оксиді мен азот оксидтерінің шығарындыларына әкеліп, тыныс алу және жүрек-қан тамырлары ауруларының қаупін арттырады.

Қатты тұрмыстық қалдықтар көлемі халық санының өсуімен ұлғаяды: мысалы, 280 мың адамға шаққанда жылына 76,5 мың тоннадан, ал 400 мың адамға болжанғанда жылына 99 мың тоннаға дейін өседі деп болжланады. Осыған орай орталықтандырылған қалдық жинау жүйесін, әсіресе жеке секторда, кеңейту қажет.

Жобада Түркістан қаласының сыртында 50 га аумаққа жаңа полигонның салу және жобалық қуаты кемінде 1,0 млн тонна болу қарастырылған. Жаңа полигон қазіргі бар полигонды ауыстырады, оның сыйымдылығы дерлік таусылған (1,25 млн т, 95%-ы толтырылды).

Ең жақсы қолжетімді технологияларды пайдалана отырып жаңа полигон салу, қалдықтарды сұрыптап жинау және полигондық газды пайдалану шығарындыларды азайтып, өздігінен жануды болдырмай, Түркістан қаласындағы санитарлық-экологиялық жағдайды және халық денсаулығын жақсартады.

Түркістан қаласының көлік жүйесі қазіргі уақытта қарқынды дамып жатыр. Қала арқылы ұзындығы 16 км болатын «Батыс Еуропа – Батыс Қытай» халықаралық автожолы өтеді, ол болжамды кезеңде қалалық магистральге айналады. Тұрғын аудандардағы транзиттік қозғалысты азайту үшін 30 және 32 км ұзындықтағы Солтүстік және Оңтүстік айналма жолдар қарастырылған, бұл шу мен ауа ластану деңгейін төмендетуге мүмкіндік береді. Магистральдар бойында жасыл қорғаныс белдеулері жасау, шуға қарсы экрандар орнату және экологиялық таза қоғамдық көлікті дамыту жоспарланған.

Теміржол көлігі де дамуда: «Түркістан – Шымкент» учаскесін электрлендіру жоспарланып отыр, бұл дизельді қозғалтқыштардың шығарындыларын және шуын азайтады. Күніне 5000 жолаушыға арналған жаңа теміржол вокзалы көлік қолжетімділігін жақсартып, бар инфрақұрылымды жеңілдетеді.

Қала шегінен 16 км қашықтықта орналасқан халықаралық әуежай сағатына 250 жолаушы немесе жылына шамамен 3 миллион жолаушыға қызмет көрсетеді. Әуежайдың қала шегінен тыс орналасуы халыққа түсетін шу мен шығарындылардың теріс әсерін азайтады.

Қалалық көлікте негізгі түр – автобустар мен микроавтобустар. Жоғары жылдамдықты BRT желілерін енгізу және көліктік құрамды жаңарту жоспарланып отыр, бұл жайлылықты арттырып, шығарындыларды азайтып, көліктің қолжетімділігін жақсартады.

Осылайша, автожолдар, теміржол, әуежай және қоғамдық көліктің кешенді дамуы ауа ластануын, шу деңгейін азайтып, Түркістан қаласының тұрғындары үшін экологиялық жайлылықты арттырады.

Түркістандағы қазіргі жасыл желектер парктер, бақтар, алаңдар және көшелер бойындағы жасыл алқаптар арқылы ұсынылған. Олар фрагментарлық сипатта болып, толыққанды ауа алмасуын және экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ету үшін жеткіліксіз.

Жалпы жоспар қалалық «жасыл белдеу» құруды қарастырады, оған мыналар кіреді:

- Жасыл дәліздер – ауа айналымын қамтамасыз ету және жасыл аймақтар арасындағы байланысты нығайту;
- Арыс-Түркістан каналы бойындағы су-жасыл жолақтар;
- Бұрынғы Казна өзенінің арнасындағы тарихи-тематикалық парк;

➤ Қала шегінен тыс жасыл белдеу аймағы – жасыл желектің үздіксіздігін қамтамасыз ету, шаң мен жылулық әсерден қорғау.

Жартылай шөлді климатқа бейімделген ағаштар, бұталар және шөптесін өсімдіктер отырғызу ауаны ластанудан қорғап, «қалалық жылылық аралығы» эффектіні төмендетіп, биоалуантүрлілікті арттырады және тұрғындар үшін жайлы санитарлық-экологиялық жағдай жасайды.

Жасыл белдеуді жүзеге асыру арқылы бөлшектенген жасыл аймақтарды біртұтас экологиялық жүйеге біріктіріп, қаланың микроклиматын жақсартып, экологиялық жайлылықты арттыруға болады.

Түркістандағы жасыл аймақтар мен спорт алаңдарын кеңейту тұрғындардың өмір сүру жағдайын жақсартады, ал сумен жабдықтау және санитарлық шаралар денсаулыққа байланысты қауіптерді азайтады.

Жалпы жоспар жобасының талдауы экологиялық қауіптердің болмағанын көрсетті. Жоба қоршаған орта мен халық денсаулығына әсерді азайтуға бағытталған санитарлық, табиғатты қорғау және қала құрылысы нормаларын ескереді. Тұрғын кварталдарды бұзуды азайту қолданыстағы құрылымды, микроклиматты және жасыл желектерді сақтайды. Жергілікті жылу жүйелері CO₂, N₂O және су буының шығарындыларын азайтады. Ипподром, есу каналы, парктер және гольф-клуб сияқты нысандар экологияға қауіп төндірмей, қалалық ортаны жақсартуға ықпал етеді. Бос аумақтардағы көпқабатты құрылыс жұмыстары уақытша сипатта болып, шығарындылар тек құрылыс кезеңімен шектеледі.

Осылайша, Жалпы жоспарды іске асыру антропогендік жүктемені төмендетіп, санитарлық-эпидемиологиялық жағдайды жақсартып, қалалық ортаның сапасын арттырады және тұрғындар үшін қолайлы өмір сүру жағдайын жасайды.

Түркістан қаласында қоршаған ортаға зиянды әсерді азайту және алдын алу бойынша негізгі шаралар

1. Атмосфералық ауа:

✓ Өнеркәсіптік нысандарды төмен шығарындылармен жұмыс істейтін үздік технологияларға көшіру, газ бен жаңартылатын энергия көздерін пайдалану;

✓ Өнеркәсіптік кәсіпорындарды тұрғын аудандардан тыс шығару;

✓ Автотранспортты бақылау және құрылыс саласында энергия үнемдейтін технологияларды енгізу;

✓ Негізгі шығарындылар көздерін автоматтандырылған мониторинг жүргізу.

2. Су ресурстары:

✓ Су қорғау аймақтарын және санитарлық талаптарды сақтау;

✓ Жер асты және беткей суларының сапасын бақылау, топырақ суларын мониторинг жүргізу;

✓ Су тұтынуды азайту, «ақылды» суару жүйелері мен жаңбыр суын жинауды енгізу;

✓ Суға тазалау нысандарын салуда үздік технологияларды қолдану.

3. Қалдықтар:

- ✓ Қалдықтарды сұрыптап жинау және қайта өңдеу, қайта өңдейтін кәсіпорындар салу;
- ✓ Органикалық қалдықтарды компосттау, полигондық газды жинау және пайдалану;
- ✓ Сыртқы қоқыс алаңдарын жою және қатты тұрмыстық қалдықтар полигондарын рекультивациялау.

4. Парник газдарын шығарындыларын азайту:

- ✓ Шығарындыларды азайту жоспары, ғимараттарды жаңғырту;
- ✓ Қоғамдық көлікті, велосипед және электр көліктерін дамыту;
- ✓ Жаңартылатын энергия көздерін пайдалану.

5. Биологиялық алуантүрлілік:

- ✓ Парктер, жасыл аймақтар және қорғалатын аумақтарды құру және қолдау;
- ✓ Су экожүйелерін бақылау және білім беру бағдарламаларын жүргізу;
- ✓ Табиғи тіршілік ортасын және сирек кездесетін өсімдіктер мен жануарларды сақтау;
- ✓ Тұрақты даму принциптерін ұстану және экологиялық таза көлікті қолдау.

6. Шу және электромагниттік ластану:

- ✓ Шу деңгейін мониторингтеу және азайту шараларын енгізу;
- ✓ 5G антенналарын тұрғын аудандарға минималды әсер ететін жерлерге орналастыру.

Бұл кешенді шаралар Түркістан қаласындағы экологиялық қауіптерді азайтып, тұрғындардың денсаулығы мен өмір сапасын жақсартуға бағытталған.

Түркістан қаласының экологиялық тұрақтылығын қамтамасыз ету шаралары мен мониторинг бағдарламасы

Жалпы жоспардың қоршаған ортаға әсерін бақылау.

Мониторингтің мақсаты:

Қоршаған орта мен халық денсаулығына теріс әсерді уақтылы анықтау, оң шаралардың тиімділігін бағалау және экологиялық нормалардың сақталуын қамтамасыз ету. Мұнда мемлекеттік экологиялық мониторинг, санитарлық-эпидемиологиялық қызмет пен статистикалық деректер қолданылады.

Мониторингтің негізгі бағыттары:

1. Атмосфералық ауа: Өнеркәсіп нысандарын бақылау; Құрылыс нормаларының сақталуын қадағалау; Энергия үнемдейтін технологияларды қолдану.

2. Су ресурстары: Судың сапасын тұрақты бақылау; Жер асты суларының мониторингі; «Ақылды» суару жүйелерін енгізу; Халықты су ресурстарын қорғауға қатыстыру.

3. Қалдықтар: Қалдықтарды сұрыптап жинау және қайта өңдеу; Экологиялық таза жою әдістерін енгізу; Полигондарды қайта қалпына келтіру.

4. **Биоалуантүрлілік:** Парктер мен жасыл аймақтарды қолдау; Табиғи тіршілік ортасын қорғау; Көлік пен өнеркәсіп нысандарының әсерін азайту.

Экологиялық тұрақтылықты арттыру шаралары:

- **Энергия тиімділігі:** Жаңартылатын энергия көздеріне көшу; Қазандықтар мен жарықтандыруды модернизациялау; Ғимараттарды оқшаулау.

- **Су үнемдеу:** Су желілерін жаңарту; Суды қайта пайдалану; Су үнемдейтін сантехниканы енгізу және жаңбыр суын жинайтын бақтар жасау.

- **Қалдықтарды басқару:** Қалдықтарды сұрыптап жинау мен қайта өңдеуді дамыту; Органикалық қалдықтарды компостқа пайдалану.

- **Жасылдандыру:** Парктер, скверлер, жағалау аймақтарын дамыту; Тамшылатып суару және жергілікті құрғаққа төзімді өсімдіктерді пайдалану; Шатырлар мен фасадтарды жасылдандыру.

- **Ақылды қала құрылысы:** Қаланы басқаруға арналған цифрлық платформалар; Рационалды аймақтарға бөлу; Экологиялық таза құрылыс материалдарын пайдалану.

- **Халықты білім беру және қатыстыру:** Экологиялық акциялар, «Жасыл аула» және «Эко-Түркістан» бағдарламалары; Бизнесі және ҚҚҰ-ны тарту.

Күтілетін нәтижелер:

- Энергия мен судың тұтынуының азаюы;
- Қалдықтарды қайта өңдеудің өсуі;
- Ауа сапасының жақсаруы және шу деңгейінің төмендеуі;
- Қалалық ортаның жайлылығы мен санитарлық жағдайының жақсаруы.

Бұл шаралар Түркістан қаласында тұрақты, заманауи және қауіпсіз қала құруға, «ақылды жасыл қала» концепциясына және «жасыл экономика» ұлттық стратегиясына сәйкес келетін жағдай жасайды.

Түркістан: Рухани астананы тұрақты даму негізінде қайта жаңғырту арқылы қаланың тарихи және мәдени құндылықтарын сақтау

Қорытындылай келе:

Стратегиялық экологиялық бағалау ұсынымдарына сәйкес Бас жоспарды іске асыру экологиялық дағдарыстарды болдырмай қана қоймай, сонымен бірге ерекше қалалық орта құруға мүмкіндік береді, атап айтатын болсақ:

- Жаңашылдық табиғатқа қарсы болмайды;
- Тарихи мұра қорғалып, қазіргі қала құрылысына үйлесімді енгізіледі;
- Азаматтардың өмір сапасының жоғары болуы басты басымдық болып табылады.

Стратегиялық экологиялық бағалау — бұл шектеу емес, керісінше Түркістанды Орталық Азиядағы үлгілі жасыл қалаға айналдырып, ұзақ мерзімді өркендеуге жету үшін қолданылатын құрал болып табылады.